

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และการศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การเข้าถึง และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ในโลก สามารถสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว และเข้ามามีอิทธิพลต่อสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของบุคคลในสังคมทั้งทางบวกและทางลบ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นไปเพื่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศ ซึ่งการพัฒนาที่สำคัญที่สุดคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่มีการรับรู้สิ่งใหม่ ๆ เรียนรู้ข้อมูลข่าวสารจากเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว สภาพดังกล่าวส่งผลกระทบต่อคุณภาพของเด็กและเยาวชนในประเทศ อันเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติเป็นอย่างมาก การศึกษา นับได้ว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจะช่วยเตรียมคนและสังคมให้พร้อมที่จะรับความเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่ดี พร้อมในการเตรียมตัวรับการเปลี่ยนแปลง ต้องเรียนรู้จากประสบการณ์ในการมองไปยังอนาคตว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง เพื่อนำมาวางแผนกำหนดทิศทางในการบริหารสถานศึกษาของตนเอง หากผู้บริหารโรงเรียนไม่มีวิสัยทัศน์หรือไม่รู้วิสัยทัศน์ เวลาปฏิบัติงานในองค์กรจะมีปัญหาวิสัยทัศน์จะเกิดได้ต้องมีการวิเคราะห์ กำหนดว่าสิ่งใดควรเป็นทิศทางและเป้าหมายของหน่วยงาน และจะบริหารอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล การที่ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์จะทำให้มองเห็นอนาคตที่ชัดเจน ทำให้สามารถเตรียมการแก้ปัญหาและดำเนินการอย่างได้ผล (มารศรี สุธานี. 2540 : 2)

นอกจากผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์แล้ว ยังต้องให้ความสำคัญต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังที่ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548 : 6-41) ได้ออกข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดว่าต้องมีความรู้ใน 10 เรื่อง ซึ่งความรู้ 1 ใน 10 เรื่องนั้นคือ ผู้บริหารต้องมีความรู้เรื่องการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยกำหนดสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่อง การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้และบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการปฏิบัติงาน

ได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการ และผู้บริหารสามารถส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้และสมรรถนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะปัจจุบันการบริหารงาน โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร ย่อมทำให้งานบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ วีระ สุภากิจ (2539 : 8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศว่า เป็นเรื่องสำคัญยิ่งในการดำเนินภารกิจองค์กรสมัยใหม่ องค์กรต่างๆ กำลังใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อหาความได้เปรียบในเชิงแข่งขันกับคู่แข่งหลายคนเชื่อว่าระบบสารสนเทศคอมพิวเตอร์ จะมีอิทธิพลมากต่อวิธีการจัดองค์กรและกระบวนการในการบริหารต่าง ๆ เนื่องจากการบริหารงานในปัจจุบันมีความยุ่งยากมากกว่าในอดีต เพราะขนาดขององค์กรใหญ่และซับซ้อนขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและการกระจายข่าวสาร ข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง มีการทำงานอย่างเป็นระบบ ข้อมูลสารสนเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง ที่ช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะนอกจากจะใช้ระบบ ข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนควบคุมการทำงานและประกอบการตัดสินใจอย่างถูกต้องแล้ว ยังนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางแนวความคิด และสร้างทางเลือกใหม่ ๆ อีกด้วย

เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการศึกษาและพัฒนาศึกษาของเยาวชนไทย เพราะเป็นเครื่องมือช่วยสนับสนุนให้เยาวชนไทยทั้งในเมืองและชนบทได้มีโอกาสในการศึกษาหาความรู้ได้ทั่วถึง รู้เท่าทันและทัดเทียมอารยะประเทศ จึงได้มีการกำหนดนโยบายเป้าหมายเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติให้รัฐต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ สถานศึกษาต้องส่งเสริมการผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสื่อรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม (มนตรี ดวงจิโน. 2546 : 283-284) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเฉพาะภารกิจในหมวดที่ 9 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา (มาตรา 63-69) ที่ระบุว่า รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็น เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พัฒนาคณากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะที่จะใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งนโยบายระดับชาติ อาทิ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 ที่มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่พัฒนาต่อออก ภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งยกระดับการพัฒนาและ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่นำไปสู่เศรษฐกิจและสังคมแห่งการเรียนรู้ (สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545 : 151) และกรอบนโยบายเทคโนโลยี สารสนเทศ ระยะ พ.ศ. 2544-2553 ของประเทศไทย ซึ่งกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศในภาคการศึกษา ที่สนับสนุนการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พัฒนาทรัพยากร มนุษย์ที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม ลดความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงและรับบริการการศึกษาและการ เรียนรู้ และรองรับการพัฒนาสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงการบริหารจัดการที่ มีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่มีความหลากหลาย พิจารณาสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ในทุก ระดับ ของประเทศ เพื่อรองรับการพัฒนาสู่การเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (สำนักงาน เลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. 2545 : 48-50) รวมทั้งแผนแม่บท เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2547-2549) ซึ่งได้ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา (Information Communication and Technology : ICT) มาสนับสนุนการจัดการศึกษา ทั้งด้านการเรียนรู้ และการบริหารจัดการ โดยกำหนด ยุทธศาสตร์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารไว้ 4 ยุทธศาสตร์คือ การใช้ ICT เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การใช้ ICT พัฒนาการบริหารจัดการและบริการทางการศึกษา การพัฒนาบุคลากรด้าน ICT โดยเร่งรัดให้มี การผลิตและพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับความต้องการกำลังคนด้าน ICT และการจัดให้มีโครงสร้าง พื้นฐาน ICT เพื่อการศึกษาที่เหมาะสม (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2549 : ออนไลน์)

ปัจจุบันสถานศึกษาต่าง ๆ ได้มีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารและ การจัดการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยส่วนใหญ่ ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายด้านการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยนำมาใช้ในด้าน การเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการบริการ ข้อมูล มีโครงการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยเป็นโครงการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ-อุปกรณ์ และการพัฒนาระบบสารสนเทศ มีการสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ มีการนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำโปรแกรม การวัดและประเมินผล การเงิน และการจัดทำฐานข้อมูล ส่วนการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลประกอบการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ใช้เป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน และใช้ค้นคว้าหาความรู้/เตรียมการสอนนั้น ยังมีการนำมาใช้น้อย (กรมวิชาการ. 2544 : บทคัดย่อ)

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาได้ศึกษาสถานการณ์ทางการศึกษาปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 แม้จะได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ในภาพรวมยังแสดงให้เห็นถึงความซ้ำซ้อน และปัญหาในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ฉลอม ชาตรุประชีวิน และพินิจ แสงอรุณ. สัมภาษณ์. 2549) จึงจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีนโยบายที่ชัดเจนเพื่อตอบสนองการพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันกับความต้องการ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี ย่อมส่งผลไปสู่การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการศึกษาวิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา และสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีวิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา จะเป็นข้อมูลสำคัญในการเสนอต่อผู้บริหารระดับสูง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาทั้งผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศที่ดีย่อมส่งผลไปถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการศึกษาทั้งด้านการเรียนรู้และการบริหารจัดการ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา

ทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานด้านวิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศและสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งผู้บริหารระดับสูง สามารถนำไปใช้ในการวางแผน กำหนดนโยบาย และกลยุทธ์ร่วมกัน เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งเสนอแนะแนวทางเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการบริหารงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

1. หน่วยในการวิเคราะห์

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 412 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 198 คน ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี และมอร์แกน (ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2548 : 51) ที่ระดับ .05 และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นเกณฑ์

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 วิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย

3.1.1 ด้านทัศนคติและความสนใจในเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.1.2 ด้านความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.1.3 ด้านการจัดสรรงบประมาณทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.1.4 ด้านการใช้ข้อมูล ข่าวสารที่ได้จากเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกลยุทธ์

ในการวางแผนบริหารงาน

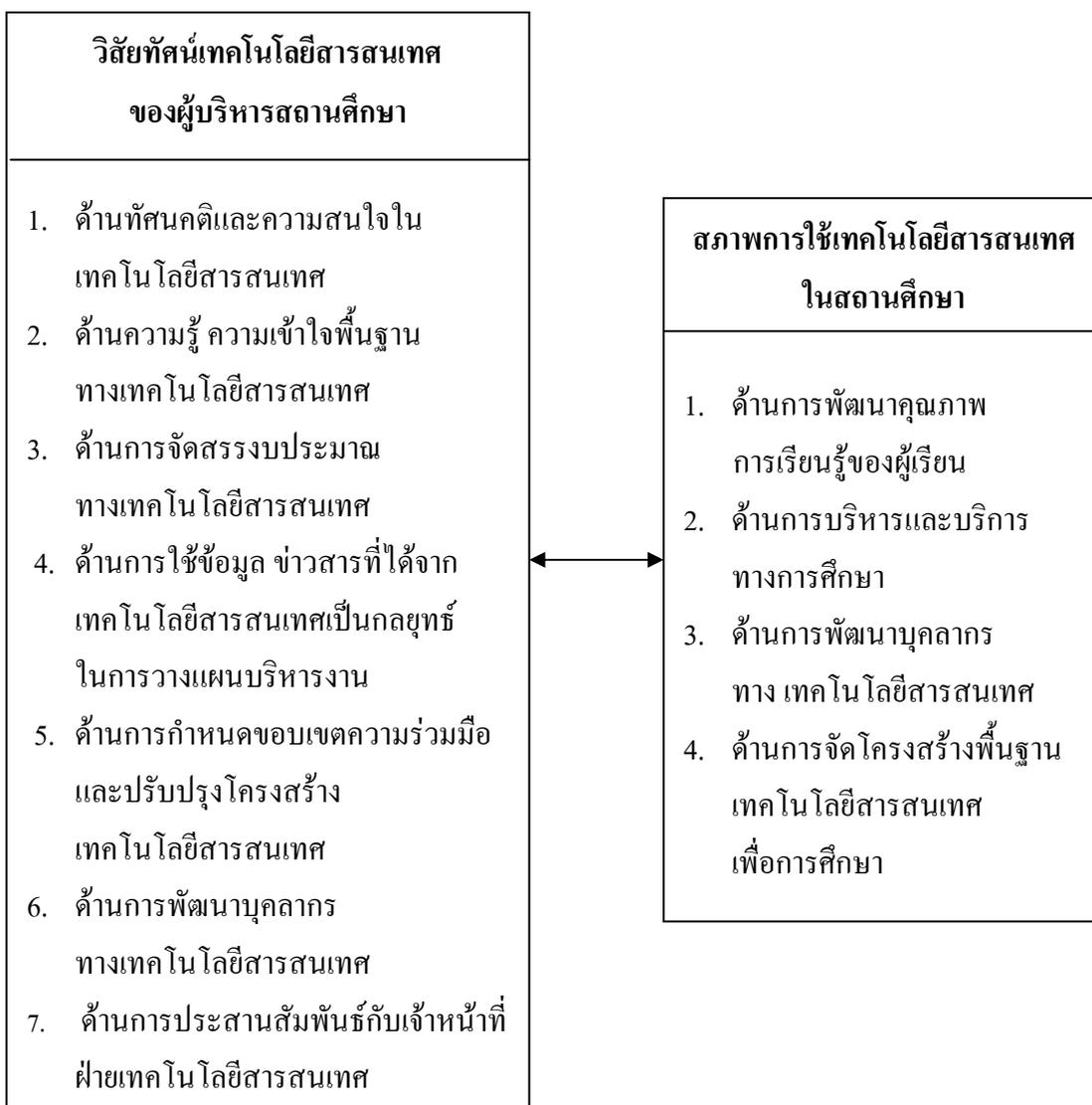
3.1.5 ด้านการกำหนดขอบเขตความร่วมมือและปรับปรุงโครงสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.1.6 ด้านการพัฒนาบุคลากรทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

- 3.1.7 ด้านการประสานสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 3.2 สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ประกอบด้วย
  - 3.2.1 ด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน
  - 3.2.2 ด้านการบริหารและการบริการทางการศึกษา
  - 3.2.3 ด้านการพัฒนาบุคลากรทางเทคโนโลยีสารสนเทศ
  - 3.2.4 ด้านการจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ในการกำหนดกรอบแนวคิดวิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศ จากแนวคิดและหลักการด้านวิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศของ ชาร์ล (Charles, 1994 : 1-121) (สมศรี งามพิพัฒน์, 2540 : 8-9) ซึ่งสรุปเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการมีวิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศ 7 ด้าน คือ 1) ด้านทัศนคติและความสนใจในเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) ด้านความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ด้านการจัดสรรงบประมาณทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) ด้านการใช้ข้อมูล ข่าวสารที่ได้จากเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกลยุทธ์ในการวางแผนบริหารงานในโรงเรียน 5) ด้านการกำหนดขอบเขตความร่วมมือและปรับปรุงโครงสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศ 6) ด้านการพัฒนาบุคลากรทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 7) ด้านการประสานสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้แนวคิดจากแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา (พ.ศ. 2547-2549) ของกระทรวงศึกษาธิการ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2549 : ออนไลน์) เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) ด้านการบริหารและการบริการทางการศึกษา 3) ด้านการพัฒนาบุคลากรทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 4) ด้านการจัดโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมแล้วจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วิสัยทัศน์ หมายถึง ความสามารถในการมองภาพอนาคตขององค์กรที่ต้องการจะให้เป็นไปได้อย่างชัดเจน โดยภาพอนาคตนั้นมีความสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร มีความเป็นไปได้ และสามารถมองเห็นวิธีการปฏิบัติที่จะนำองค์กรให้บรรลุความต้องการนั้นได้

2. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการมองภาพความแตกต่างระหว่างภาพขององค์กรในปัจจุบันไปสู่ภาพขององค์กรที่พึงปรารถนาในอนาคต โดยภาพนั้นมีความเป็นไปได้ มีเป้าหมายชัดเจน สามารถวางแผนกำหนดแนวทางหรือวิธีการในการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรที่พึงปรารถนาในอนาคตนั้นได้

3. เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การใช้งาน การบริหาร การจัดการในเรื่องของโครงสร้างของข้อมูลข่าวสารรูปแบบต่าง ๆ ที่นำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีทางการสื่อสารโทรคมนาคมมาประยุกต์ เพื่อจัดกระทำกับข้อมูลเหล่านี้ตามวัตถุประสงค์ของการใช้ประโยชน์ เพื่อให้มีความหมายและคุณค่าเพิ่มขึ้น เป็นระบบที่นำไปใช้ได้สะดวก รวดเร็ว ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ

4. วิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นหรือการปฏิบัติของผู้บริหารที่แสดงให้เห็นถึงความสนใจ ความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเห็นความสำคัญของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศด้านคอมพิวเตอร์มาใช้ประโยชน์สูงสุดซึ่งวัดได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 แบ่งเป็น 7 ด้าน คือ

4.1 ด้านทัศนคติและความสนใจในเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่คิดว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่งานเทคโนโลยีสารสนเทศเท่านั้น ตระหนักเสมอว่าผู้บริหารจะต้องมีความคิดที่กว้างไกลกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีใหม่ ๆ มีความกล้าหาญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กรให้เกิดประโยชน์

4.2 ด้านความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาหาความรู้ และทำความเข้าใจกับการทำงานและประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ หาโอกาสเข้ารับการศึกษาอบรม และนำความรู้มาใช้ในองค์กรตามระดับความต้องการ เพื่อให้เกิดบรรยากาศการพัฒนาในองค์กร

4.3 ด้านการจัดสรรงบประมาณทางเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การที่ผู้บริหารเห็นความสำคัญและจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามความเหมาะสมของสภาพต่าง ๆ เช่น อาคาร สถานที่ บุคลากร เงินงบประมาณ ถือว่าเป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาองค์กร

4.4 ด้านการใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้จากเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การที่ผู้บริหารมีกลยุทธ์ในการตัดสินใจ และวางแผนบริหารงานโดยใช้ข้อมูลจากเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.5 ด้านการกำหนดขอบเขตความร่วมมือและปรับปรุงโครงสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การที่ผู้บริหารกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ความร่วมมือของทุกฝ่ายในองค์กรให้มีความสัมพันธ์อันดี มีรูปแบบที่เหมาะสม

4.6 ด้านการพัฒนาบุคลากรทางเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การที่ผู้บริหารให้ความสำคัญกับบทบาทของบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการส่งเสริมให้เข้ารับการศึกษาดูงาน เพื่อจะได้มีความรู้ ความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

4.7 ด้านการประสานสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การที่ผู้บริหารประสานกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งในด้านการให้ข้อมูล และการนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์

5. สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารได้พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพ ตอบสนองความต้องการใหม่ เพื่อปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ และนำมาใช้ในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งวัดได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

5.1 ด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน หมายถึง การที่สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนสาระเทคโนโลยีสารสนเทศตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่หลากหลายได้มาตรฐานเพื่อการเรียนรู้ในทุกระดับ มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สอนสร้างขึ้นเอง มีการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนมีความรู้และทักษะในการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสถานศึกษาสามารถให้บริการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนรู้แก่ผู้เรียนและชุมชน

5.2 ด้านการบริหารและการบริการทางการศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษามีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการวางแผน การประเมินผล และการตัดสินใจ มีระบบงานคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในระบบบริหารงานบุคคล งานสารบรรณ งานพัสดุ งานงบประมาณ งานนักเรียน มีการให้บริการข้อมูลสารสนเทศ และมีการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

5.3 ด้านการพัฒนาบุคลากรทางเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การที่สถานศึกษามีผู้สอนและบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเพียงพอ บุคลากรได้รับการพัฒนาเพื่อยกระดับความรู้ ความสามารถ และคุณวุฒิ

5.4 ด้านการจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษามีการกำหนดหน้าที่บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไว้อย่างชัดเจน มีเครื่องมือและอุปกรณ์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ที่นำมาใช้ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอ และมีใช้ซอฟต์แวร์ที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีการเชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายเพื่อการศึกษาแห่งชาติ (National education networks) มีการเข้าถึงและใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการจัดการเรียนการสอน และมีห้องปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้

6. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนของรัฐบาลที่จัดการเรียนการสอน ก่อนระดับอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

7. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 หมายถึง หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษา ที่จัดการเรียนการสอนในระดับก่อนอุดมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่ง เขต 1 ประกอบด้วย พื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอท่าเรือ อำเภอนครหลวง อำเภอบางปะหัน อำเภอบ้านแพรก อำเภออุทัย อำเภอวังน้อย อำเภอภาชี และอำเภอมหาราช และ เขต 2 ประกอบด้วย อำเภอเสนา อำเภอบางบาล อำเภอผักไห่ อำเภอบางซ้าย อำเภอบางปะอิน อำเภอบางไทร และอำเภอลาดบัวหลวง

สมมติฐานในการวิจัย

วิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 มีความสัมพันธ์กัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางในการกำหนด และพัฒนาวิสัยทัศน์ผู้บริหารในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

2. นำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาให้เกิดความเหมาะสมและใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. นำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ในด้านวิสัยทัศน์ที่มีต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ